

Irodalmi anekdoták

1.

KÁLMÁNY LAJOSRÓL

Születése századik évfordulójára, 1952-ben megírtam a nagy magyar népköltészetkutató, a szegedi földben nyugvó s szegedi születésű paptudós, Kálmány Lajos életrajzát. A megszabott terjedelem s az életrajz műfaji jellege nem engedte, hogy a különös életű, különös természetű emberről innen-onnan összedezedetett tréfás eseteket, apró vidám történeteket beleszőjem könyvecskémbe. Pedig ezek az anekdoták — amelyeket barátai és kortársai, Várossy Gyula, Löw Immanuel, Móra Ferenc, Asztalos P. Kálmán, Kubicza Pongrácz s mások őriztek meg számunkra — igen érdekesek, nemcsak önmagukban, mint egy nagy tudós külön természetének mozaikjai, de összefüggésükben is: új oldalról világítják meg Kálmány Lajos sajátos portréját.

Kezdjük gyermekkorán: Igen beteges kisgyerek volt. Egyszer egy vidéki kofaasszony szállt meg náluk, s ez kitalálta a bajok okát: »szömveréstül« szened a gyermek! Javasasszonyt hívtak, az mosta le róla szenes vízzel a bajt... Kálmány, a későbbi folklorista, a babonák és ráolvasások majdani tudós kutatója — úgy látszik — kötelességének tartotta, hogy meggyógyuljon...

Az iskolával is baj volt eleinte. Első gimnáziumban bizony a szegedi »kegyesatyák« megbuktatták latinból, mennyiségtanból meg szépírásból. Majdnem abba is hagyta a tanulást: beállt apja felsővárosi tímárműhelyébe inasnak. De aztán, mikor az ősz újból eljött, anyja biztatására mégiscsak nekirugaszkodott másodszer is az első osztálynak... Tímárkodásának nyoma maradt: később a Magyar Nyelvőrben cikkekét írt a tímárság mesterműszavairól.

Anyját nagyon szerette, de nem bocsátotta meg neki, hogy az ő kívánságára kellett papnak mennie. Anyja iránti engedelmségből vállalta a neki nem való életformát. Mesélik, hogy makacs és kemény természete már akkor is megmutatkozott: négy évig haza sem ment, s anyja csomagjait fölbontatlanul küldte vissza a temesvári papnevelőből. Mikor aztán fölszentelték, hazajött, s azzal állított anyja elé:

— No, itt vagyok édösanyám, möglött az akarattya!

Magyarpécskán, Arad mellett kezdte pályáját, s mindjárt a népköltészeti gyűjtést is. Naphosszat járta a falut, vagy szobájába gyűjtötte a jó dalosokat, ballada-mondókat, mesélőket, s jegyzett, jegyzett... A nagyétkű Winkler plébános csak a fejét csóválta.

Egy napon megérkezett ellensége, Szabados József esperes.

— Mit csinál a plébános? — kérdezte a kapuban ácsingózó öreg harangozót.

— Mit? Reggeltől estig eszik — felelte az egyházi.

— Hát az új káplán?

- Fölfordítja a házat! Szobájában reggeltől estig kornyikálnak...
 - És a régi káplán?
 - Az csak hallgat, de nagyon mérges, s már velem együtt szökni akar...
- A »nótás papot« — ahogyan Kálmányt elnevezték — nemsokára kocsira pakolták, hogy nótáival másutt dicsérje az Urat...

*

Csókán iskolalátogatáson járt a vele nem nagy barátságban levő tanfelügyelő. Lajos pap éppen hittanórát tartott a harmadik osztályban. A következőképpen:

— No, aztán miben jelösködött ez a Dávid király?

A tanfelügyelő kíséretével hallgatózva állt meg kívülről az ajtóban, s hallotta a szakszerű választ:

— Igön szép nótákat tudott cimbalmozni.

— Hát aztán te tunnál-é olyan szép nótát?

— Még szöbbit is, — vigyorodott el a gyerek. S hallatszott nótázva a ballada:

Bereg Náni kimönt az erdőre,

Kifeküdt az erdőnek szélire.

Kettőt-hármat kurjantottam neki:

Kelj föl, Náni, mert meglát valaki.

— Jól van — szölt Kálmány elégedetten. — Csakhogy Dávid király ilyen nótát nem csinált.

— Nem ám! Aki minket rátanított, öregapám is mindig azt hajtogatta: ilyen nótát még a szent Dávid se fabrikát...

A tanfelügyelő jelentést írt, s Kálmány hamarosan másfelé gyűjtött...

*

Kása Erzsi és Kabók Miska szomorú balladáját szerette volna már teljes egészében fölgyűjteni, de nem talált tudójára. Egyszer Szajánban meghallotta, hogy egy csikósbojtár tudná. Késő őszi délután Várossy Gyula társaságában kiballagott a távoli méneshez. A bojtár pásztortűz mellett melegedett. Egy forint kedvéért végül is hajlandónak mutatkozott a dalolásra. De egykettőre bealkonyodott, a tűz pedig hamar kialudt, Kálmány nem látott írni. Pedig a fele már megvolt...

— Nincs tüzelő, nincs nóta — mondta a bojtár.

— Nóta sötétben is van, de írás nincs — válaszolta Kálmány.

Nem messze egyik gazdának féltett rőzserakása barnállott. A ménes holnap más vidékre megy. Kálmány örökre elesik a ballada másik felétől...

→ Hacsak nem lopnak az urak egy kis rőzsét — bök ujjával a rőzserakás felé a csikós.

— Hm — gondolkodott el Kálmány. — Te szoktál ilyet csinálni? — kérte Várossy Gyulától.

— Én ugyan nem!

— Hát én se, — felelte a tűzbejött nótás pap — de most mögpróbálom!

Pár perc múlva Kálmány lihegve csapta le válláról a lopott rőzsét. Lángjánál leírta a ballada másik felét is.

— Aztán Miska — mondta végül a csikósnak. — Te is meggyónd ezt a bűnödöt! Látod, a Kása Erzsi engem is tolvajjá tett.

A károsult gazda el nem tudta képzelni, hogy postán miért küldték meg neki a Szeged Népe harmadik kötetét, hiszen ő olvasni sem tud...

*

Mikor 1893-ban a rókusi plébániára pályázott, Kulinyi Zsigmond és Kovács János voltak a főkortesei. A modorával mindenkibe beleütődő, szúrós természetű embernek erősen meghagyták, hogy a választási mozgalom alatt ne mutatkozzék Szegeden, majd ők mindent elintéznek.

Kálmány makacs ember volt, nem fogadott szót. Csak azért is bejött a városba, elment minden városháza felé, s fölényes föllépésével úgy elrontott mindent, hogy alig kapott 29 szavazatot.

Magyar János ügyvédnél így végezte vizitjét és szívet megnyerő kapacitálását:

— Aztán az úrnak kutya kötelessége eljönni és rám szavazni!

*

Lőw Immánuel, a tudós főrabbit, jó barátját és egykori osztálytársát is fölkereste. Hogy milyen különös ember volt Kálmány, s mennyire nem értett »a magakelletéshez és az úri szokásokhoz« — amint Móra írta róla — mi sem jellemzőbb, hogy a vizitet hajnalban, még alig virradó órában bonyolította le...

*

A korteshumor Rókuson már megteremtette a szójátékot is Kálmány és a többi plébános-jelölt versengéséről.

— Tudja-e, kinek van a legjobb kilátása Rókuson? — kérdi az egyik rókusi papválasztó a másiktól. Az persze nem tudja.

— A harangozónak — hangzik a találós kérdés megoldása.

*

— Mondtuk, hogy ne jöjj a szavazásig Szegedre — kesergett a bukás után a két fáradt kortes. — Elvadtottad a szavazókat!

— Én? — kérdezte fölháborodottan a magát ártatlannak tudó Kálmány. — A szegedi csozékhoz ilyen finoman még nem szólt ember, mint én! A hálátlan Szeged nem lát többé...

Valóban, évekig képpel se fordult szülővárosa felé. De meghalni csak hazatért.

*

Bosszúját egyszer igen kegyetlenül mutatta meg a hálátlan Szeged iránt. Aldozatai ártatlan búcsúsok voltak, akik Radnára igyekeztek, s a szokás szerint Kálmány falujában, Csanádpalotán háltak meg. Híres búcsúvezetők, az öreg Benák és társa vezették a tömeget. Mindenben ők intézkedtek, parancsoltak, náluk nélkül nem indulhatott a búcsús kereszt.

— Benák, nálam lesznek kentek ketten vacsorán — szólta a nótás pap a nála tisztelgő két vezetőnek. Én is szegedi vagyok, maguk is. Hadd emlegesenek meg a szegediek. Káplán úr, intett segédjének, nagy teríték lesz. Az már értette: a csirkepaprikás mellé háromdecis borospoharakat, s az istállóban friss szalmafekvést jelentett a »nagy teríték«.

A szegediek barátkozása és a nagy teríték este tízig tartott. A nagy poharak ekkorra úgy kikészítették a vezetőket, hogy másnap délig mozdulatlanul

hevertek a lezárt istálló frissen vetett szalmáján. Másnap, kisasszonynapján hiába várták Radnán a szegedi búcsúsokat...

Benákot és társát el akarták csapni. Megmaradtak, de a rákövetkező években a vezetőknek nem volt szabad többé Kálmány asztalához ülni, de még az udvarába se bemenni...

*

Plébános-korában nagyban gazdálkodott. Bérest nem tartott, maga ült a trágyás kocsi tetején, úgy hajtott végig a falun. Kitűnően értett a disznóheréléshez, s bárki kérésére szívesen el is végezte. Érthető hát, hogy nyugdíjazásakor fölötteseit azt is szemére vetették: »a gazdálkodás körében nem illő foglalkozások üzése által híveit megbotránkoztatta.«

*

Hittanóra a csanádpalotai elemi iskolában. Kálmány kinéz az ablakon, s látja, hogy a kancákat vezetik a ménéhez fedeztetésre. Eszébe jut, hogy neki is van anyakancája, de nincs senki, aki elvezeesse. Beszél az osztályba, ki vezetné el a kancáját a ménéhez? Vállalkozó bőven akadt, az egyik el is vezette, s egy koronát kapott érte a hitoktató úrtól...

Nagy botrány lett belőle, följelentették, s csak az iskolaigazgató kegyes csalása révén sikerült elsimítani az ügyet.

*

Az ellene emelt vádakban az is szerepelt, hogy papi teendőit hanyagul végezte, a hitéletet hagyta sorvadni. Valóban, nem sokat törődött mással, mint a gazdálkodással és a népköltészeti stúdiumokkal, a plébánia gondjait a káplánokra hárította. Őket megbecsülte, szerette, s számukra nagy szabadságot adott, kedvezett nekik. Mondják, hogy étkezésnél a káplánnak kellett mindig először szedni az ételből:

— Vegyen, káplán úr, maga keresi a kenyeret! — mondta a különös plébános, amivel elismerte, hogy nem ő érdemli a stólapénzt.

*

Vendégszerető volt. Ha valaki vendége volt, annyi bort ihatott, amennyi beléért. Ő maga is rászokott az italra, mint maga mondotta, nótagyűjtés közben. Akik daloltak neki, borért álltak rendszerint kötélnek. »A bor, a népdal tőlem elválaszthatatlan« — szokta mondogatni. Borbírásáról — mámorosnak őt senki nem látta — csudákat meséltek ismerősei. Arca sötétbordóvá vált a napi egy-két litertől.

Másik szenvedélye a szüzdohány volt. Pipája mindig a szájában lógott. Nagyon szép tajtékpipái voltak, egyik most a szegedi múzeumban van. Párasztgazdák látták el dohánnyal, s cserébe bort kaptak.

— Hozzon be egy kis bort — szólta a vendég érkezésekor Kálmány a gazdasszonyának. Ez azt jelentette, hogy annyi liter bort tett az asztalra, ahány vendége volt, de ugyanannyit kellett tartalékba helyezni az előszobában is.

*

A Csanádpalotával szomszédos Kövegyen jegyző volt Csillag János, akivel igen jó barátságban volt. Mikor meghallotta, hogy beteg, meglátogatta. Ez a derekát fájlalta, megfázott.

— Feküdj csak le a díványra, majd megnyomkodom a derekadat — ajánlotta Kálmány a baráti segítséget.

A hatalmas termetű, 140 kilós »oszlopokon járó nagytestű óriás« — ahogyan Móra jellemezte (»magamformájú ember, pedig én is megütöm a mértéket, kihasadt volna belőle kettő«) — úgy megnyomkotta a beteget, hogy orvost kellett hívni...

*

A sok bor, nikotin végülis is leverte lábáról a vérbő öregembert. Ötvennégy éves korában, 1906. augusztus 1-én súlyos agyvérzést kapott, jobboldala megbénult. Állítólag borotválkozás közben érte a szélütés, lefordult a székről, mire a borbély annyira megijedt, hogy kiszaladt az utcára és segítségért kiabált, mert azt hitte, hogy elvágta a plébános úr nyakát.

*

Kálmány betegen, lassan gyógyulva, bénaságát fürdőkkel és parasztkuruzslókkal egyaránt gyógyíttatva Szegeden élt ezután már haláláig. Elhanyagoltan, takarítatlan, kéziratokkal és szeméttel elborított alsóvárosi házában éldegélt magányosan, emberkerülőn, a sok üldöztetéstől, sérelemtől elkeseredetten. Ebben az időben ismerte meg őt Móra.

A háború alatt jelent meg a gyógyulóban levő, s a népköltészeti kutatást újból lelkesen folytató öreg tudós jeles műve, a »Hagyományok«. Móra érdeklődve olvasta minden sorát, s rájött, hogy Kálmány egyik meséjének, a Jumercsáknak Gárdonyi »Egri csillagok« című regényével, egy másiknak meg Jókainak a varchonitákról szóló írásával van nagy rokozsága. Örült, hogy megtalálta a mese-témák örök vándorlását irodalomból folklórba s viszont. Örömeiben megírta fölfedezését Kálmánynak. »Gondoltam, örömet szerzek neki, ha nyomra igazítom.«

»Jött az öregúr hozzám dühösen — folytatja Móra — le is szidott kegyetlenül.

— Hát hogy gondolhat ilyent öcsémuram? Hogy a majsai gányó vette volna a meséjét Jókaitól? Fordítva, öcsém, fordítva! Jókai vette a varchonitákat a majsai mesemondóktól.

Egy szót se mertem többet szólni. Pappal, tudóssal, öreg emberrel külön-külön se szállok porbe, hát egyszerre mind a hárommal hogy húznék ujjat!«

*

Lehetne még tovább sorolni a Kálmány Lajosra oly jellemző kis történeteket. De ennyi is elég e különös karakterű tudós emlékének földidézésére. Sorsa a nagy magyar szellemek, a félreismert, életében nem becsült, nehéz természetű magánosok tragikus sorsa volt. Halála után 35 esztendővel kezdtünk eleget tenni az életéért, haláláért ránk háruló tartozásnak. Hagyatékából két gazdag kötet jelent már meg: 1952-ben a »Történeti énekek és katonadalok«, 1954-ben az »Alföldi népballadák« című értékes gyűjtemény. Ezek a kötetek — amelyek megőrizték számunkra Temesköz és Szeged vidékének gazdag népköltészeti kincseit — emlékeztetnek folyton Kálmány Lajos, a népet szerető, egyszerű, szegény magyar tudós lelkes munkájára, önzetlen, áldozatos életére.

JUHÁSZ GYULÁRÓL

Juhász Gyula az *Orbán lelke* című kisregényét Makón, legjobb barátjának, József Attila atyai pártfogójának, Espersit Jánosnak vendégszerető házában írta. A szegedi *Színházi Újság* 1924. július 5-i számában olvassuk, hogy a költő sógorának, Kőnig Péternek névnapján jó kedvre derülvén, elmesélte a regénnyel kapcsolatos alábbi kis tréfát.

Naponta két fejezetet írt a regényből. Házigazdája diszkrét ember, nem olvasta el a készülő kéziratot, de sűrűn beletekintett. Amikor már az utolsó fejezetnél tartott Juhász Gyula, megjegyezte Espersit János:

— Hallod, Gyula, ez jó regény lesz.

— Honnan gondolod?

— Csak úgy taláломra olvastam négy oldalt, de mindegyikben az volt: »a tanár úr megitta borát és poharát újra töltötte.«

*

1925 őszén a költő ismét két hetet töltött Espersit házában ihlető csöndjében. Nappal dolgozott, este baráti társaságban beszélgettek. Az egyébként magányos, csöndes költő ebben a körben vidám, tréfás volt. Ő volt az érdeklődés középpontjában, s gyakran mesélt életéből humoros emlékeket. Október 18-án a társaság Móra makói barátjánál, Diósszilágyi Sámuel kórházi főorvosnál jött össze. Juhász Gyula ezt írta Diósszilágyi vendégkönyvébe:

Hic fuit Juhász Gyula

Üdüle és vidula.

A bejegyzés ma is látható Diósszilágyi »főlorvos« úrnál.

*

Juhász Gyula mesél. Egy alsóvárosi kocsmában szerepel egy bőrdudás. Csonka Bukosza Tanács Ignácnak hívják. (A költő verset is írt róla, »Ének Bukosza Tanács Ignácról« címmel. Jóval később, 1935-ben jelent meg a Nyugatban, de bizonyára már ekkortájt megírta.) A régi dolgokra jól emlékszik s érdekes történeteket is mesél. Hol beszélget, hol a bőrdudát nyomorgatja. Egy ízben panaszkodott, hogy fáj a feje. Sándor János, a társaságban ülő kvaterkázó, megkérdezte az öreg csimpolyástól:

— Ugye, a régi időben nem volt aszpirin?

— A dudás nagyot hall. A szó elejét érti csak.

— Asszony? Dehogyan volt. Fene a tüvit. Má 19 éves koromba vót asszony a házná.

Juhász Gyula faggatja:

— Hát ilyen korán nősült maga? Milyen volt akkortájt a lakodalom?

— Nem vót ott lakadalom — vágja rá az öreg.

— Hát nem mentek kendtek a paphon?

— Akkó. Mán amikó lakadalom vót, azon három legén fiam táncót!

*

Ezt is Juhász Gyula meséli, s ezt is Espersit János ekkor vezetett naplója őrizte meg számunkra.

Heller Ödön, a meggyilkolt szegedi festő egy zsánerképet festett Tápén. Valami táncoló lányokat a tiszai töltésoldalon. A festőt bámészkodó falusi gyerekek vették körül, s közben megjelent egy városi úr, aki szintén megállt, s hogy hozzáértésének adja tanújelét, kibökte:

— Nagyon szép a *valór* ezen a képen!

Erre egy szájtató leányka megszólal a háttérből:

— Nem a Valér a, hanem a Viktor!

*

Espersit könyvei közt tanakodva a költő ráakadt Strindberg *Ein neues Blaubuch* című kötetében a magyar vonatkozásokra.

— Lám, már Strindberg is turánkodott, mert magyar szavakat hasonlított össze szótárszerűen japán és más idiómákkal.

Fried Ármin neves baloldali polgári politikus, fogorvos, megjegyzi erre tréfásan:

— Az egész japán—magyar turánkodás téves. Hiszen a japánok, mikor a faj javításáról volt szó, nem magyarokat, hanem tótokat portáltak Japánba!

Juhász Gyula rávágja:

— Akkor már értem, hogy Pekár Gyula miért szimpatizál a japánokkal!

*

Fölkérül a szó a tudósokról. Juhász Gyula meséli, hogy a múlt évben meglátogatott egy öreg szomszédasszonyt, s az egyik szobában az íróasztalon halom cédulát talált.

— Ugye, itt lakik Horger, az egyetemi tanár?

— Honnan tudja? — kérdi csodálkozással az öreg nő.

— Ezekről a cédulákról, mondja Juhász Gyula. Más ilyet Szegeden nem csinálhat!

*

Juhász Gyulát Espersit minden reggel így költötte föl:

— Költő úr, költő úr, keljen föl!

Juhász Gyula erre, amikor társaságban szó esett a költögetésről, megjegyezte:

— Igen, János a *felköltő úr*!

*

Espersit János ügyvédi irodája, csakúgy mint lakása, tele volt festményekkel, szobrokkal. Nem csoda, hiszen baráti köréhez olyan neves művészek tartoztak, mint Rudnay Gyula, Tornyai János, Pásztor János, Endre Béla, Barcsay Jenő, Vén Emil...

Október 15-én a dolgozószobából egy csomó képet ki kellett akasztania Espersitnek a külső irodába, mert már nem fért tőlük.

Erre jegyezte meg bajusz alatt Juhász Gyula:

— Igen, János a klienseitől nemsokára múzeumi belépődíjakat szedhet!

*

Október 16-án este Annával való szerelméről, legutolsó budapesti találkozásukról mesélt.

Anna panaszkodott neki:

— Én nagyon sokat szenvedtem maga miatt, mondotta. Erdélyben, bárhol megjelentem, s bárhol léptem fel, mindenütt ellenem hangolódtak az emberek.

Valósággal ellenségeimmé váltak. Azt mondták, ez az a nő, aki Juhász Gyulát megcsalta. Pedig én nem is csaltam. Hisz maga tudja legjobban, Juhász, hogy köztünk nem volt semmi!

Juhász Gyula e passzusnál keserűen jegyezte meg:

— Ez a nő. Ő azt mondja, hogy nem volt semmi. Én az életemet tettem föl rá. A legszebb érzéseimet adtam neki. Verseket írtam hozzá, s ő azt mondja, hogy köztünk nem volt semmi. Furcsa volt, amikor erősítette, hogy azért üldözik őt, mert egy-két verset írtam hozzá. Én szerényen jegyeztem meg, hogy volt az tizenkettő is. De ő azokat nem is olvasta. Emlékszem, egyszer Szegedről mentem az iskolaév elején Váradra, s magammal vittem a Nyugat egy számát, amelyben talán egyszerre öt versem jelent meg. A kávéház előtt ült valamelyik színházi rendezővel. Én odamentem hozzá s elébe tettem a Nyugatot, mondván: Olvassa el, Anna. Ő belenézett s talán az első vers az volt, amelyik úgy kezdődik: Satyr, ki bennem élsz... (*Annára gondolok* c. verse kezdődik így — PL) s ebbe belenézett s megkérdezte, kiről szól ez a vers? S mikor mondtam, magamról, sajtóságon nézett rám s megjegyezte: Maga satír? Furcsa! S a füzetet félrelökte.

Mikor rájöttem a nagy valóságra, hogy semmi se vagyok neki, két hétig mint az őrült szaladgáltam a városban. Nem ettem, nem aludtam. Borzalmas kínokat szenvedtem. Két hét múlva megírtam legszebb versemet, amelynek refrénje: én Annát eltemettem . . . (*Megölt szerelem sírkövére* — PL) . . . , de ez kötetben még nem jelent meg. Nincs is még. A Vasárnapi Újság valamelyik számában jelent meg, ki kellene keresni. (Valóban, a *Vasárnapi Újság* 1909. november 7-i számából közli azóta *Paku Imre* kiadása — PL.)

Azóta a szerelem meghalt számomra. A többi úgy már csak utánérzés, játék volt. Én a nőt már úgy szeretni többé nem tudom. Pedig talán igaza volt. Mai szemmel nézve. Mit akartam tőle? Ő egy szegény kis színésznő, aki a közönség kegyére, jóakarására van utalva. Én egy még kenyeretlenebb helyettes tanár s versköltő. De azért mégis fájt.

Most már semmiféle hatással sincs rám. Most, hogy legutóbb nála voltam Budapesten és nagyon kedveskedő volt hozzám, ott láttam a nővérét, egy házias nőt, aki éppen vasalt, önkéntelenül is az jutott eszembe, hogy miért nem ebbe szerettem bele?

A makói társaság egyik nőtagja közbeszólt:

— Maga abba nem szeretett volna bele. Éppen mert házias. Maga mindig a színésznők iránt érdeklődött.

— Ez igaz, válaszolta Juhász Gyula. Jánosnak van egy nagy erénye, hogy ő előtte a színésznők egyáltalán nem számítanak.

A költő meséli:

Most nézegettem Tardosnak *Néző anyja* című tragédiáját, amelyet most akarnak felújítani a Nemzeti Színházban. Ebben az első színrekerülése alkalmával statisztáltam, az összes előadásokon keresztül. Talán hatszor adták egymás után. Pethes akkor tájt lépett a Nemzeti Színház kötelékébe s a bolond szerepét játszotta. Felvonás közben cigarettázott s a fején egy keménykalap volt. Az ügyelő jött jelenteni neki: Siessen, Pethes úr, következik a jelenése.

Pethes annyira meg volt illetődve, hogy fején keménykalappal rohant a szinpadra, s Oláh Gábor — aki szintén statisztált — az ajtó előtt kapta le hirtelen, különben úgy ment volna ki...

*

Juhász Gyula mesélte, hogy mikor fővárosi írók és hírlapírók legutóbb Szegeden voltak s a város is megvendégelte őket, ő éppen Krudy Gyulával és Somogyi Szilveszterrel beszélgetett, s ahogy a fővárosi hírlapírók jöttek, az ismeretlenek sorra bemutatkoztak Juhász Gyulának.

Somogyi Szilveszter ezt látva szarkasztikusan megjegyezte:

— Úgy látom, Gyula, hogy kevesen ismernek téged ezek közül a fővárosi emberek közül?

Erre hirtelen rávágja Krudy Gyula:

— Téved, polgármester úr, Gyulát mindenki ismeri, csak Gyula ismer közülük keveset!

*

Az utolsó este Jászai Mariról volt szó. Juhász Gyula elmondotta, hogy mikor a *Néző anyjában*, Tardos Viktor már említett darabjában statisztált a Nemzetiben, egyszer bekukkantott Jászai Mari öltözőjébe a félig nyitott ajtón. Ezt »Mari néni« észrevette, kijött és miután őt nem találta elég deli természetűnek — így mesélte a költő — úgy belerúgott, hogy egy tűzoltóhoz esett...

*

Diósszilágyi Sámuel meséli, hogy egyszer Espersittel, aki nagyon szerette a strandolást, Juhász Gyulát is lecsalták a Marosra. Hosszú ideig kellett Espersitnek beszélnie, mire aztán lement velük. Nagy nehezen még levetkőztetni és fürdőruhába öltöztetni is sikerült. A vízbe azonban már nem ment be.

Gyönyörű szép idő volt, s ő a térdig érő vízben állt, és onnan integetett barátainak...

*

Juhász Gyula kitűnő anekdotázó, tréfacsináló is volt. A *Homokóra*, Szeged egyik kérészéletű hetilapja írja 1928. december 10-i számában, hogy a szegedi írók és művészek Tisza-kávéházbeli Vese-asztalánál, amelynek Móra Ferenc is jeles tagja és szórakoztatója volt, egyik ünnepi alkalommal Juhász Gyula konferált. »Sok vesével és sok velővel.« (Egy másik társaság ti. a *Velő*-asztal volt.) »Éjjelkor kezdte, de még két óraker is harsogott a kacagás a fehér asztalok körül.« Tréfaiból egy: Páger Antalt, aki akkor Molnár Ferenc *Liliom* című darabjában aratott nagy sikereket, úgy jellemezte, hogy a népszerű táncoskomikus Tháliának nem is papja, hanem szerzetese, mégpedig *molnárferencrendi szerzetese*...

*

Ime, a költő másik arca. A »bús és bánatos borongások halkszavú poétája« szerette az életet, a tréfát, a vidám baráti társaságot is!